

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 14. aprilli 2014. a määruse nr 10 „Erametsanduse toetuse andmise alused, taotluse kohta esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise alused ning toetuse tagasinõudmise kord“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Keskkonnaministri 14. aprilli 2014. a määruse nr 10 „Erametsanduse toetuse andmise alused, taotluse kohta esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise alused ning toetuse tagasinõudmise kord“ olulisimad muudatused on senise metsa uuendamise toetuse saamise tingimuste muutmise ning uute toetusliikide lisamine.

Määrust täiendatakse uue toetuse liigiga. Lisatakse mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamise toetus (edaspidi ka *metsa kujundamise toetus*), mille eesmärk on aidata erametsadest kujundada mitmekesised ja kliimakindlad metsad, kiirendades süsiniku sidumist noore puistu kasvu soodustamise kaudu hooldusraiete abil. Määruse muutmisel on arvestatud, et regionaalministri 22. novembri 2023. a määrus nr 82 „Perioodi 2023–2027 erametsade kliimamuutustega kohanemise investeeringutoetus“ alusel toetatava hooldusraie eelarve on vähenenud, kuigi hooldusraieks senine toetuse taotlemine ületas kavandatud eelarve 2023. aastal 2,4 korda ja 2024. aastal 1,8 korda. Uue toetusliigi rakendamisel toetatakse hooldusraiet 11–30aastases puistus.

Teise suure muutusena on määruses arvestatud sooviga tõsta metsaomanike motivatsiooni hoida ja suurendada elurikkust igas metsa arenguetapis nii, et iga tegevus loob aluse ning toetab järgmisi samme metsa arengus ja kujunemises.

Määruse alusel taotlevad toetust erametsaomanikud ja metsaühistud oma liikmete omandis oleva metsamaa jaoks. Metsaühistu liikmed on nii juriidilised kui ka füüsilised isikud. Määruse muutmise toob kaasa selle, et mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamise toetuse taotlemisel koostatakse paremusjärjestus, mille alusel määratakse toetuseks ettenähtud vahendite puudumise korral toetust vanusegruppide kaupa ja taotleja liigi kohaselt. Kuna taotlusvoorude eelarved on piiratud, muudetakse määruses ka toetuse saajate tingimusi. Eesmärk on toetada väikemetsaomanikke, kes toetust rohkem vajavad. Seega piiratakse juriidiliste isikute ringi, kelle metsamaale on võimalik toetust taotleda.

Määruse muutmise on vajalik, et metsandustoetustesse lisada elurikkust soosivaid komponente ning soodustada väikemetsaomanike toetamist.

Määruse muutmise eelnõu ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi metsaosakonna nõunik Maret Parv (tel 626 0726, maret.parv@kliimaministeerium.ee) ja õigusosakonna nõunik Marko Lelov (marko.lelov@kliimaministeerium.ee). Eelnõu koostamisse olid nõustajatena kaasatud Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskuse metsaosakonna spetsialistid. Eelnõu ja seletuskirja keeletoimetaja Justitsi- ja Digiministeeriumi toimetaja Moonika Kuusk.

Eelnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva eelnõuga. Eelnõukohase määrusega muudetakse keskkonnaministri 14. aprilli 2014. a määruse nr 10 „Erametsanduse toetuse andmise alused, taotluse kohta esitatavad nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord, taotluse hindamise alused ning toetuse tagasinõudmise kord“ 01.07.2024 jõustunud redaktsiooni RT I, 28.06.2024, 21.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohase määrusega on kavandatud järgmised muudatused:

Punktiga 1 täiendatakse § 3 lõikega 1¹ ja 1². Toetust saab taotleda ainult sellise juriidilisest isikust erametsaomaniku maale, kelle käive oli taotluse esitamisele eelnenud majandusaastal kuni 500 000 eurot ja töötajate arv kuni kümme. Täiendus on vajalik, et suunata toetust väiksematele metsaomanikele, kellele on toetust kõige enam vaja. Hinnanguliselt saavad edaspidi toetust taotleda pooled juriidilised isikud, kelle omandis maale on seni toetust taotletud.

Lõikega 1² lisatakse nõue, et oleks võimalik kontrollida juriidilise isiku vastavust toetuse saamise nõuetele. Selleks on vaja, et tema taotluse esitamisele eelnenud majandusaasta aruanne oleks äriregistrist kättesaadav. See nõue kehtib ka metsaühistu taotluses olevate juriidiliste isikute kohta.

Punktidega 2–4 muudetakse §-s 7 nimetatud toetusliikide nimetusi.

Eelnõuga muudetakse toetuste taotlemise tingimusi. Kuna toetuste sisu muutub, viiakse toetusliikide nimetused vastavusse sisuga.

Punktiga 5 täiendatakse määrust uue toetuse liigiga, milleks on mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamine.

Punktiga 6 muudetakse metsa uuendamise toetuse nimetust, viies see kooskõlla muudatustega, mida tehakse §-s 9.

Lõike 1 kohase muudatuse eesmärk on peale metsaressursi kvaliteedi parandamise ja metsamaa tootmispotentsiaali efektiivsema kasutamise ka erametsade süsiniku sidumise võime suurendamine ning elurikaste, mitmekesiste ja kliimakindlate puistute rajamine. Et metsad oleksid elujõulised, vastupidavad ja majanduslikult jätkusuutlikud, tuleb neid rajada ettenägelikult ja läbimõeldult. Mitmekesise metsa rajamise toetus soodustab juba metsa alusetapis struktuurselt ja liigiliselt mitmekesiste puistute loomist.

Punkti 7 muudatusega asendatakse läbivalt § 9 lõigetes 2, 5, 7, 9, 15 ja 16 tekstiosa „metsa uuendamise“ tekstiosaga „mitmekesise metsa rajamise“. Toetuse nimetus viiakse vastavusse § 9 lõike 1 toetuse meetme nimetusega.

Punktiga 8 täiendatakse § 9 lõigetega 2¹ ja 2².

Muudatuse kohaselt saab sama eraldise sama tegevuse kohta esitada ühe taotluse. Eraldisel sama tegevuse jagamine mitme taotluse või erametsaomaniku vahel ei ole lubatud. Paljudel juhtudel lisatakse taotlustesse kaasomanike eraldisel tehtavaid tegevusi ning eraldise pindala jagatakse kaasomanike vahel ära. Näiteks kui eraldisel pindalaga 0,3 ha on kolm kaasomanikku ja eraldisele taotletakse maapinna ettevalmistamise, istutamise ja hooldamise toetust, siis taotlusesse märgitakse kokku üheksa tegevust – 0,1 ha maapinna ettevalmistamist, 0,1 ha istutamist ja 0,1 ha hooldamist iga kaasomaniku kohta eraldi. Seega tuleb eraldise kohta teha kolm korda rohkem kontrolle (kolme kontrolli asemel üheksa). Lisaks on keeruline tuvastada, millisele osale eraldisest iga kaasomanik täpselt toetust taotleb. See raskendab kohapealset kontrollimist ning rikkumiste tuvastamisel toetuse vähendamist. Selguse huvides ning halduskoormuse vähendamiseks ei võimaldata samal eraldisel tehtavat sama tegevust jagada taotluste ja metsaomanike vahel.

Samuti ei või toetust taotleda vähem kui 0,1 hektari suuruse eraldise kohta. Keskkonnaministri 26. jaanuari 2009. a määruse nr 2 „Metsa korraldamise juhend“ § 4 lõikes 2 on eraldise pindala alampiir 0,1 ha. Kui kehtestada miinimumpindalaks 0,1 ha, siis väheneb menetlemiseks tarvilik tööjõukulu ning aeg. Samuti ennetame metsade liigset killustatust. 2023. aasta I voorus on alla 0,1 ha metsaalasid kokku 126 ja kokku summas 1993,6 eurot. Töökoormuse vähendamiseks peab toetust taotlema vähemalt 0,1 hektari suuruse eraldise kohta.

Punktiga 9 täpsustatakse punkti 3 sõnastust selliselt, et abikõlblik on kuni kolme aasta vanuse metsakultuuri ja kuni kolme aasta vanuste looduslikult uuenenud metsataimede hooldamine taime ümbert või ridadena, mille käigus eemaldatakse uuenduse kasvu segavad rohhtaimed, puud ja põõsad.

Hooldamise toetust saab taotleda nii mitmekesise metsa rajamise aastal kui ka kolmel järgneval aastal. Looduslikule uuenemisele jäetud puistu rajamise aastaks loetakse lageraie tegemise aasta.

Metsa hooldatakse valikuliselt – näiteks taimede ümbert või ridadena, võimaldades alles jätta looduslikke elurikkuse taskuid, puhverribasid ja säilikuude gruppe ning loobudes kogu pinna ühtlasest hooldusest. Nii säilitatakse rajatud metsas looduslik mitmekesisus. Mitmekesised ja elurikkad metsad on kliimamuutustele vastupidavamad.

Punktiga 10 tõstetakse metsauuenduse hooldamisel toetuse määr 96 eurolt 150 eurole.

Kuni kolmeaastaste metsapuutaimede hooldamise toetuse suurus on püsinud muutumatuna alates 2005. aastast. 2005. aastal sai toetust taotleda keskkonnaministri 25. oktoobri 2005. a määruse nr 64 „Erametsanduse toetamise, toetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse maksmise kord“ alusel. Siis oli kuni kolme meetri kõrguses noorendikus metsa hooldamise toetuse suurus kuni 1500 krooni (95,87 eurot) hektari kohta. Selle ajaga võrreldes on hooldamistööde hind tõusnud. Määruse eelnõu alusel toetatakse edaspidi mitmekesisemat metsa hooldamist. See tõstab oluliselt rajatud metsa hooldamistööde maksumust. Selleks, et motiveerida metsaomanikke rajatud metsa teadlikult ja aktiivselt hooldama, on vaja toetuse määra tõsta. 2023. aastal valmis Eesti Maaülikoolil uuring „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 sekkumiste KK2.1 „Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks – tootlikud investeeringud“ ja KK2.2 „Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks – mittetootlikud investeeringud“ ühikumäärade analüüs“. Uuringus leiti, et metsauuenduse hooldamise ühikuhind juriidilisest isikust metsaomanikele on 215 €/ha. Füüsilisest isikust metsaomanikele on ühikuhind 258 €/ha. Toetusega kaetakse kuni 70% hooldamise kuludest, mis 215 eurost on 150,50 eurot.

Punktiga 11 viiakse toetusliigi nimetus vastavusse § 9 lõikega 1.

Punkti 12 lõike 10 muudatuse kohaselt ei nõuta enam, et metsataimed peavad vastama keskkonnaministri 1. juuli 2016. a määrusele nr 20 „Metsa uuendamisel kasutada lubatud kultiveerimismaterjali algmaterjali päritolu, kultiveerimismaterjali tarnimise ja turustamise nõuded“, kuna taimede nõuetele vastavust kontrollib Keskkonnaamet. Keskkonnaamet kontrollib nii Eestis kasvatatavate kui ka sisse toodavate taimede nõuetele vastavust. KIKi topeltkontroll toetuse taotlemisel ei ole vajalik.

Töökoormuse vähendamiseks jäetakse alles ainult nõue, et metsataimed peavad olema soetatud kultiveerimismaterjali tarnijalt, kes on registreeritud taimetervise registris.

Samuti sõnastatakse ümber § 9 lõige 11. Muudatusega võib istutada taimed vähemalt 80% tihedusega 27. detsembri 2006. a määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ § 14 lõikes 3 sätestatust. Looduslikku uuendust ära kasutades on võimalik istutusmahtu vähendada ja puistus

on võimalik jätta ruumi ka looduslikule uuendusele ja mitmekesisuse kujunemisele. Looduslik uuenemine toetab metsades geneetilist mitmekesisust ja suurendab tulevikumetsa vastupanuvõimet kliimamuutustele, kahjustajatele, põudadele ja tormidele.

Punkti 13 täiendatakse § 9 lõikega 11¹. Metsa rajamise käigus kujundatakse kasvukohatüübile sobivate puuliikidega mitmeliigilised puistud koos elurikkusele väärtuslike liikidega (nt haab, kõvalehtpuud, pärn, pihlakas, must lepp). Metsa rajamisel saab säilitada seal juba kasvavat looduslikku uuendust, et kujundada mitmeliigiline struktuurne puistu. Elurikkuse ja mitmekesisuse tagavad näiteks eraldisele istutatud või looduslikult kasvavad nektarit ja õietolmu andvad väärtuslikud puud ja põõsad (nt paakspuu, toomingas, paju, remmelgas, sarapuu). Erineva eluea, kasvukiirusega ja liigilise koosseisuga metsataimed loovad struktuurse mitmekesisuse, mis ei vähenda majanduslikku tootlikkust, kuid suurendab metsa väärtust. Erineva kõrgusega kihid ehk mitmerindelise metsa pakub varje- ja elupaiku lindudele, putukatele, samblikele ja paljudele teistele metsaliikidele, kes aitavad metsaomanikul tagada metsade parema mikrokliima ja oma metsa tervist hoida.

Punktis 14 muudetakse § 9 lõike 17 sõnastust vastavalt toetuse nimetuse muutmisele.

Punktis 15 muudetakse § 9 lõike 18 sõnastus määruse sisule vastavaks. Muudatuse kohaselt võib KIK jätta toetuse täielikult või osaliselt välja maksmata või väljamakstud toetuse täielikult või osaliselt tagasi nõuda, kui kohapealse kontrolli käigus on kindlaks tehtud, et toetuse abil istutatud kasvama läinud metsataimede arv ei vasta määruse paragrahvi 9 lõikes 11 sätestatud piirmääradele, milleks on vähemalt 80% 27. detsembri 2006. aasta määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“ paragrahvi 14 lõikes 3 välja toodud vastava puuliigi istutuskohdade algtihedusest.

Punktis 16 sõnastatakse ümber § 11 pealkiri, viies see vastavusse § 7 muudatusega. Muudatus on tingitud asjaolust, et edaspidi on peale inventeerimise võimalik toetust taotleda ka püsimeetsanduse metsamajandamiskava koostamiseks.

Lõikes 1 sõnastatakse metsa inventeerimise ja püsimeetsanduse metsamajandamiskava koostamise toetuse eesmärk. Meetme eesmärk on soodustada metsaressursi kohta andmete kogumist, metsaressursi jätkusuutlikku kasutamist ja püsimeetsanduse edendamist. Metsade inventeerimine annab ajakohased andmed looduväärtuste kohta ja aitab kaasa hinnangu andmisele metsa süsiniku sidumise ja ladustamise võimekuse kohta. Inventeerimise andmed annavad võimaluse koostada püsimeetsanduse metsamajandamiskava.

Punktiga 17 täiendatakse § 11 lõike 3 sõnastust. Lisaks on võimalik taotleda toetust inventeerimiseks koos püsimeetsanduse kava koostamisega.

Punktiga 18 täiendatakse § 11 lõikega 3¹. Toetust saab taotleda ainult kogu katastriüksuse inventeerimiseks või inventeerimiseks koos püsimeetsanduse metsamajandamiskava koostamisega. Kui inventeeritakse vaid üks eraldi või osa eraldisi, siis sellele toetust taotleda ei saa. Üksikute eraldiste kaupa inventeerimine ja sellele toetuse küsimine tõstab oluliselt KIKi töökoormust ja ei täida metsa inventeerimise ja püsimeetsanduse metsamajandamiskava koostamise toetuse eesmärki.

Toetuse eesmärk on soodustada metsaressursi kohta andmete kogumist, metsaressursi jätkusuutlikku kasutamist ja püsimeetsanduse edendamist. Kui toetust taotletakse vaid ühe või paari eraldise kohta, siis ei saa terviklikke andmeid katastril kasvava metsa ja seal olevate looduväärtuste kohta. Keskkonnaamet ei saa inventeerimata eraldiste kohta ajakohast infot,

mis raskendab metsateatiste väljastamist ning muude otsuste tegemist. Kui toetust hakatakse taotlema üksikutele eraldistele, siis kasvab KIKi töökoormus, sest halduskontrolle peab hakkama tegema taotluses olevate eraldiste kaupa. Kogu katastri inventeerimisel ja püsimeetanduse metsamajandamiskava koostamisel tehakse ühe katastri kohta üks kontroll. Samuti suurendab eraldiste kaupa inventeerimine ka taotleja enda halduskoormust, sest andmeid peab hakkama sisestama eraldiste kaupa.

Praegu töötava süsteemi kohaselt, sisestab taotleja e-PRIAs katastritunnuse ning süsteem täidab taotluse metsaregistri kehtivate inventeerimisandmetega. Taotleja kontrollib, kas andmed on õiged, ning esitab taotluse. Seda ei ole võimalik teha, kui toetust saab taotleda eraldiste kaupa. Süsteem ei ole võimeline eristama, millistele eraldistele soovitakse toetust taotleda (inventeerimised võivad olla tehtud erinevatel kuupäevadel) ja millistele eraldistele on varem toetust saadud. Lisaks on KIKil raske kontrollida, et samale alale toetust topelt ei taotletaks. See eeldab keerukat kaardikihtide kontrolli, mis suurendab halduskoormust mitu korda. KIKi, Keskkonnaameti töökoormuse ning taotleja halduskoormuse vähendamiseks ja toetuse eesmärki arvesse võttes saab toetust taotleda ainult kogu katastriüksuse inventeerimiseks.

Punktiga 19 sätestatakse metsa inventeerimise ning metsa inventeerimise koos püsimeetanduse metsamajandamiskava koostamisega toetuse määrad, mis on vastavalt 20 ja 25 eurot hektari kohta.

Metsa inventeerimise hinnad varieeruvad olenevalt teenuseosutajast, inventeeritava metsa asukohast ja pindalast. Üldiselt jäävad hinnad vahemikku 20–140 eurot hektari kohta ilma käibemaksuta.

Teenuseosutajatel puuduvad praegu hinnakirjad püsimeetanduse kohta. Metsamajandamiskava koostamine ilma inventeerimiseta on tihti fikseeritud hinnaga 40–70 eurot kogu töö eest, suurematel kui 5 ha suurustel metsadel jääb hind vahemikku 5–10 eurot hektari kohta.

Punktiga 20 täiendatakse § 11 lõikega 8. Lõikes määratletakse püsimeetanduse mõiste. Püsimeetanduseks loetakse sellist metsamajandamiskava, kus on kirjeldatud metsa majandamise võtted uuendusraieid kasutamata.

Metsaseaduse § 28 lg 8² kohaselt on püsimeetanduse majandamine välja raiutud või välja langenud puude pidev asendumine või asendamine uute kasvukohale looduslikult omaste puudega. Selleks, et mets säiliks ning seda oleks võimalik püsimeetanduse majandada, on püsimeetanduse uuendusraie tegelemine välistatud. Seetõttu loetakse püsimeetanduse metsamajandamiskavaks seda metsamajandamiskava, mis võimaldab metsa majandada püsimeetanduse ehk metsa majandatakse uuendusraieid kasutamata. Uuendusraie välistamine lihtsustab menetlemist ja vähendab töökoormust.

Punktiga 21 muudetakse § 13 pealkirja, viies see vastavusse §-ga 7.

Punktiga 22 asendatakse § 13 lõigete 1, 2, 4 ja 5 sõnastus selliselt, et see vastaks toetuse liigi nimetusele.

Punktiga 23 täiendatakse § 13 lõiget 1 kohustusega maaparandussüsteemi korrastamisel säilitada võimalikult palju looduslikke elupaiku ja kooslusi. Täienduse eesmärk on suunata töö tegijaid hoidma võimalikult mitmekesisest keskkonda.

Punktiga 24 täiendatakse § 13 lõikega 10¹. Keskkonnaameti juhised annab teaduskirjandusel põhineva lühiülevaate seni välja töötatud maaparanduse leevendusmeetmetest, nende tõhususest ja rakendamissoovitustest ning on mõeldud kasutamiseks maaparandussüsteemide projekteerijatele, looduskaitse korraldajatele, põllu- ja metsamaa omanikele ja kasutajatele ning

kõigile teistele kuivendussüsteemidega kokkupuutuvatele organisatsioonidele ja isikutele. Juhises käsitletavad leevendusmeetmed hõlmavad üldist kuivendusvõrgu korrastustööde optimeerimist, hajureostuse tekke vähendamist, hajureostuse kinnipüüdmist keskkonnarajatiste abil ning märgaladest sõltuva elustiku toetamist kuivendatud aladel. Uuendustööde kava koostamisel peab järgima maaparandussüsteemi uuendamise seotud asjakohaseid juhiseid.

Punktiga 25 täiendatakse § 13 lõikega 15. Maaparandussüsteemi korrastamise töödega ei või alustada varem kui taotluse esitamisele järgneval päeval. See nõue ei kehti maaparandussüsteemi uuendustööde kava koostamisel. Uuendustööde kava olemasolu on toetuse taotlemise eeldus (§ 13 lõike 9 punktid 1 ja 2). Muudatusega muutub toetuse taotlemine selgemaks. Tegemist on broneeringupõhise toetusega, kus kõigepealt esitatakse taotlus ning seejärel saab planeeritavate töödega alustada. Seni ei ole see nõue olnud määruses selgelt sõnastatud.

Punktiga 26 lisatakse määrusse uus § 13⁴, kus käsitletakse mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamise toetust.

Lõike 1 kohaselt on mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamise toetuse eesmärk aidata kaasa erametsades struktuurselt mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamisele, kiirendades süsiniku sidumist noore puistu kasvu soodustamise abil hooldusraie kaudu. Mets kujundatakse kliimamuutustele vastupidavamaks. Toetust antakse 11–30aastase metsa kujundamiseks hooldusraie kaudu.

Lõike 2 kohaselt võivad toetust taotleda metsaühistu ja erametsaomanik.

Lõike 3 punkti 1 kohaselt tuleb hooldusraiet teha valgustus- või harvendusraiena metsaseaduses sätestatud nõuete kohaselt. Valgustusraiet tehakse kuni 8 cm keskmise rinnasdiameetriga puistus ning harvendusraiet 8 cm ja suurema keskmise rinnasdiameetriga puistus. Metsaseaduse § 28 lõike 7 punktide 1 ja 2 kohaselt tehakse valgustusraiet puude valgus- ja toitetingimuste parandamiseks ja metsa liigilise koosseisu kujundamiseks ning harvendusraiet metsa väärtuse tõstmiseks, metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks. Metsaseaduse § 31 lõigete 1 ja 4 kohaselt tuleb hooldusraie tegemisel järgida metsaseaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri 27. detsembri 2006. a määrust nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“. Toetusega suunatakse erametsaomanikku tegema hooldusraiet noores ehk 11–30 aasta vanuses metsas.

Lõike 3 punktide 2 ja 3 kohaselt võib toetust taotleda minimaalselt üks hektar erametsaomaniku kohta ja mitte rohkem kui 30 ha kalendriaastas. See tähendab, et erametsaomanik saab metsa kujundamise toetust taotleda minimaalselt ühe hektari ja maksimaalselt 30 hektari ulatuses. Metsaühistu võib toetust taotleda minimaalselt ühe hektari tarbeks. Metsaühistu taotluses võib erametsaomaniku kohta taotleda toetust alla ühe hektari. Kogu taotluse maht peab olema vähemalt üks hektar. Metsaühistu võib taotluses oleva erametsaomaniku kohta taotleda toetust maksimaalselt 30 ha. See tähendab, et metsaühistu taotluses olev erametsaomanik ei või toetust taotleda üle 30 ha. Et vähendada töö- ja halduskoormust, on minimaalne taotluse suurus üks hektar.

Lõike 3 punkti 4 kohaselt võib metsa kujundamiseks toetust taotleda, kui sama metsamaa osa kohta pole varem metsa kujundamiseks toetust saadud.

Lõike 3 punkti 5 kohaselt saab toetust taotleda vähemalt 0,1 ha suuruse eraldise kohta. Keskkonnaministri 26. jaanuari 2009. a määruse nr 2 „Metsa korraldamise juhend“ § 4 lõikes 2 on eraldise pindala alampiir 0,1 ha. Kui kehtestada miinimumpindalaks 0,1 ha, siis vähenevad menetlemiseks tarvilik tööjõukulu ning aeg. Samuti ennetame metsade liigset killustatust.

2023. aasta I voorus on alla 0,1 ha metsaalasid kokku 126, kogusummas 1993,6 eurot. Töökoormuse vähendamiseks peab toetust taotlema vähemalt 0,1 ha eraldise kohta.

Lõike 3 punkti 6 kohaselt saab toetust selle metsamaa kohta, mille inventeerimisandmed on kehtivad ja kantud metsaseaduse § 11 lõike 41 kohaselt metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse. Selleks, et saaks kontrollida tegevuse nõutele vastavust, on vaja, et metsaregistris oleksid kehtivad andmed.

Lõikes 4 sätestatakse, et sama eraldise kohta võib taotluse esitada ainult üks metsaomanik. Eraldise jagamine mitme taotluse või erametsaomaniku vahel ei ole lubatud. Paljudel juhtudel lisatakse taotlustesse kaasomanike eraldisel tehtavaid tegevusi ning eraldise pindala jagatakse kaasomanike vahel ära. Näiteks kui eraldisel pindalaga 0,3 ha on kolm kaasomanikku ja eraldisele taotletakse maapinna ettevalmistamise, istutamise ja hooldamise toetust, siis taotlusesse märgitakse kokku üheksa tegevust: 0,1 ha maapinna ettevalmistamine, 0,1 ha istutamine ja 0,1 ha hooldamine iga kaasomaniku kohta eraldi. Seega tuleb eraldise kohta teha kolm korda rohkem kontrolle (kolme kontrolli asemel üheksa). Lisaks on keeruline tuvastada, millisele osale eraldisest iga kaasomanik täpselt toetust taotleb. See raskendab kohapealset kontrollimist ning rikkumiste tuvastamisel toetuse vähendamist. Selguse huvides ning halduskoormuse vähendamiseks ei võimaldata samal eraldisel tehtavat sama tegevust jagada taotluste ja metsaomanike vahel.

Lõikes 5 sätestatakse ühikuhinnad, mille alusel toetust antakse. Ühikuhinnad on õiglasel, mõistlikul ning võrreldaval väljakujunenud turuhindadega, et vältida võimalikke turumoonutusi. Ühikuhindade määramisel on aluseks võetud Eesti Maaülikooli metsanduse ja inseneeria instituudi metsa- ja maakorralduse ning metsatööstuse õppetooli teadlaste uuring „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 sekkumiste KK 2.1 „Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks (tootlikud investeeringud) ja KK 2.2 „Investeeringud metsa kliimamuutustega kohanemiseks (mittetootlikud investeeringud)“. KIKi hinnangul motiveerivad toetuse määrad meetme kasutamist.

Lõikes 6 sätestatakse, et taotleja esitab taotluse KIKile PRIA e-teenuse kaudu (epria.pria.ee). Taotlused esitatakse PRIA e-teenuse kaudu, kuna tegemist on riiklikult kasutatava, turvalise ja toimiva elektroonilise keskkonnaga, mis võimaldab tõhusat taotluste vastuvõttu ja menetlemist. See vähendab halduskoormust.

Lõikes 7 sätestatakse, et tööde tegemisega võib alustada järgmisel päeval pärast taotluse esitamist. Sama nõue kehtib perioodi 2023–2027 erametsade kliimamuutustega kohanemise investeeringutoetuse hooldusraie tegevuse puhul. Alates 2025. aastast saab sellest meetmest toetust kuni 10aastase puistu hooldusraieks (varem sai kuni 30aastase puistu hooldusraieks). Eelnõu alusel saab metsa kujundamise toetust 11–30aastase puistu hooldusraieks. Segaduste vältimiseks ning selguse huvides hoitakse nende meetmete tingimused võimalikult sarnased. See võimaldab ka IT-lahendused ning taotluste menetluse protsessid hoida sarnased, et vältida liigseid arendamis- ja menetluskulusid. Nõue aitab menetlust muuta lihtsamaks ja ülevaatlikumaks. Samuti võimaldab see paremini planeerida raha kasutamist, seda nii taotleja kui ka toetuse andja jaoks.

Lõike 8 kohaselt tehakse harvendusraiet ja tööde tegemisest teavitatakse vastavalt metsaseaduses kehtestatud nõuetele.

Metsamaal säilitatakse lamapuit ja need säilikpuud, mis on metsaseaduse § 29 lõike 1 punkti 3 kohaselt kehtestatud säilikpuudena.

Toetuse abil kujundatakse kasvukohatüübile sobivate puuliikidega mitmeliigilised või struktuurselt mitmekesised puistud. Tüüpilised elurikkust tagavad metsa struktuurielemendid on erineva vanuse ja liigilise koosseisuga puude grupid, surnud ja õõnsustega puud, põlispuid, mikropinnavormid, näiteks tee või kraavi rohttaimestikuga perved või ääred, mitmekesise rohttaimestikuga allikalised metsaosad, veekoguäärsed alad, häilud ning nektari või õietolmu tolmeldajatele väärtuslikud puud ja põõsad (nt paakspuu, toomingas, paju, remmelgas, sarapuu, pärn, tamm, vaher, vaarikas).

Lõike 9 kohaselt tehakse taotluses näidatud töö ja tehtud tööde kohta esitatakse lisas 21 loetletud andmed võimalusel PRIA e-teenuse kaudu. Erametsaomanik esitab andmed kuni kahes osas ühe aasta jooksul arvates rahuldamise otsuse tegemisest. Metsaühistu esitab andmed kuni neljas osas 18 kuu jooksul arvates rahuldamise otsuse tegemisest. Uue toetuse menetlemisel jätkatakse metsandussektorile (sh metsaühistutele) teadaolevat praktikat, mis on kehtestatud metsandustoetuste taotlemisel regionaalministri määruse nr 82 „Perioodi 2023–2027 erametsade kliimamuutustega kohanemise investeeringutoetus“ alusel. Sama praktika jätkamine maksetaotluste esitamisel on sujuvam ja selgem kui uute tähtaegade määramine.

Sama nõue kehtib perioodi 2023–2027 erametsade kliimamuutustega kohanemise investeeringutoetuse hooldusraie tegevuse puhul. Alates 2025. aastast saab sellest meetmest toetust kuni kümneaastase puistu hooldusraieks (varem sai kuni 30aastase puistu hooldusraieks). Eelnõu alusel saab metsa kujundamise toetust 11–30aastase puistu hooldusraieks. Selguse huvides hoitakse taotlejate jaoks nende meetmete tingimused võimalikult sarnased. See võimaldab ka IT-lahendused ning taotluste menetluse protsessid hoida sarnased, et vältida liigseid arendamis- ja menetluskulusid.

Punktiga 27 täiendatakse § 14 lõikega 3. Lisatakse metsa kujundamise toetuse puistu vanuse kontrollimise kirjeldus. KIK lähtub kontrollimisel metsaregistri kehtivate inventeerimisandmete alusel määratletud puistu jooksvast vanusest (metsaregistris andmete tabeli veerus „Jooksev vanus“). Puistu jooksva vanuse moodustab metsa inventeerimise ajal määratletud puistu vanus, millele lisandub metsakorraldusest möödunud aeg. Näiteks kui puistu inventeerimisel on määratletud puistu vanuseks 28 aastat ning toetuse taotlemise aastal on metsakorraldusest möödunud kuus aastat, on puistu jooksev vanus 34 aastat ning sellise puistu metsa kujundamise toetust taotleda ei saa. Kui inventeerimisandmed ei vasta tegelikkusele, lähtub KIK taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel muudest olemasolevatest andmetest ja tõenditest (metsateatis, lageraiet tõendav dokument, KIKi kontrolliüksuse piirkondliku kontrollispetsialisti vaatlus kohapeal jms).

Punktiga 28 täiendatakse § 16¹. Lisatakse paragrahv metsa kujundamise toetuse taotluste paremusjärjestuse kohta. Paragrahvis sätestatakse taotluse hindamise põhimõtted juhuks, kui eelarves pole piisavalt vahendeid, et rahuldada kõik metsa kujundamise toetuse taotlused. Lõikes 1 sätestatakse, et vahendite puudusel määratakse eelisjärjekorras toetust nendele taotlustele, mis on esitatud 11–20aastaste puistute kohta. Kui vahendeid jääb üle, saavad toetust ka 21–30aastased puistud. Kui emmas-kummas vanusegrupis jääb vahendeid puudu, et rahuldada kõik vanusegrupi taotlused, eelistatakse esmalt metsaühistu taotlust, seejärel füüsilise isiku või FIE taotlust ning kolmandas järjekorras juriidilise isiku taotlust. Kui vahendite puudusel on vaja järjestada lõike 2 punktides 1, 2 ja 3 nimetatud taotlusi, eelistatakse seda taotlust, mille taotletava toetuse pindala taotluses oleva erametsaomaniku kohta on väiksem.

Punktiga 29 muudetakse lisade 2, 5, 11, 12 ja 13 sõnastus vastavaks määruse sisule.

Lisa 2 sõnastus viiakse vastavusse § 9 lõike 1 meetme nimetusega. Lisas olevas tabelis eemaldatakse tulp „Kultiveerimismaterjali põhitunnistuse nr“.

Lisa 5 sõnastus viiakse vastavusse § 9 lõike 1 meetme nimetusega. Lisas olevasse tabelisse on lisatud tulp „Püsimetsanduse metsamajandamiskavaga kaetud pindala“.

Lisa 11 sõnastus viiakse vastavusse § 9 lõike 1 meetme nimetusega. Lisa on täiendatud uue punktiga 1.6. Lisatud punkti kohaselt peab uuendustööde kava koostamisel järgima juhise „Juhis maaparanduse keskkonna- ja elustikumõjude leevendamiseks“ nõudeid.

Lisade 12 ja 13 sõnastus viiakse vastavusse § 9 lõike 1 meetme nimetusega. Lisades olevasse kinnituse lahtrisse on lisatud viide maaparanduse keskkonna- ja elustikumõjude leevendamise juhisele.

Punktiga 30 täiendatakse määrust lisaga 21, millega esitab taotleja andmed tehtud tööde kohta seoses mitmekesise ja kliimakindla metsa kujundamise toetusega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse muutmine ei põhjusta riigi eelarvele lisakoormust. Vajaminevad vahendid uute toetusmeetmete IT-arenduste tegemiseks kaetakse Kliimaministeeriumi riigieelarve vahenditest.

Ühtlasi aitavad muudatused vähendada KIKi töökoormust ning metsaühistute halduskoormust.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Erametsaliidule, Eesti Põllumajandus- ja Kaubanduskojale ning Eesti Keskkonnaühenduste Kojale.